

Justyna Trawińska

Literature and medicine. A Book Discussion Club at a medical university

Literatura i medycyna.
Dyskusyjny Klub Książki na uczelni medycznej

Medical Library Forum 2022;15(2):17-25

DOI: 10.34738/mlf.0063

Main Library, Medical University of Gdańsk, Poland

Correspondence to: justyna.trawinska@gumed.edu.pl

PROFESSIONAL ARTICLE

Abstract

One of the primary functions of a library is to promote reading. This is what every library, regardless of its type and nature, does on a daily basis – by lending books and providing a place for quiet reading. In addition to these elementary forms of book promotion, many libraries undertake additional activities by organising various events and reading initiatives, such as meetings with authors, literary competitions or book fairs. Another way of encouraging regular contact with literature is through book discussion clubs, which are becoming increasingly popular. They are transforming libraries from mere lending facilities into places that actively promote committed, reflective reading and create bonds based on shared interests. But they also fulfil another very important function: they serve to foster dialogue between people. This article demonstrates the uniqueness of a book discussion club based in a university library, and more specifically, a medical university library. The theoretical part considers the value of group reading, and the practical part describes the activities of the Book Discussion Club of the MUG Main Library.

Streszczenie:

Jednym z podstawowych zadań biblioteki jest wspieranie czytelnictwa. Każda biblioteka, niezależnie od swojej specyfiki, tym właśnie zajmuje się na co dzień – przez wypożyczanie książek i udostępnianie miejsca do spokojnej lektury. Oprócz tych elementarnych form popularyzowania książki wiele bibliotek podejmuje dodatkową działalność, organizując różnorodne wydarzenia i inicjatywy czytelnicze: spotkania autorskie, konkursy literackie czy targi książki. Inną formą zaproszenia do regularnego kontaktu z literaturą są coraz prężniej działające dyskusyjne kluby książki. Dzięki nim biblioteki ze zwykłych wypożyczalni stają się miejscami aktywnego wspierania zaangażowanego, refleksyjnego czytania i tworzenia więzi

opartej na wspólnych zainteresowaniach oraz spełniają bardzo ważną funkcję: służą rozwijaniu dialogu z drugim człowiekiem. Niniejszy artykuł pokazuje, na czym polega wyjątkowość dyskusyjnego klubu książki w bibliotece uniwersyteckiej, a konkretniej – w bibliotece działającej na uczelni medycznej. W części teoretycznej rozważono wartość czytania w dialogu, a w części praktycznej opisano działalność Dyskusyjnego Klubu Książki Biblioteki Głównej GUMed.

Keywords:

reading groups, reading promotion, Book Discussion Club, Main Library of the Medical University of Gdańsk

This is an open access article under the CC BY-NC-ND license.

In order to encourage the generally reluctant Polish society¹ to read, portals and cultural institutions usually list the benefits of reading: reading enhances knowledge, improves memory and concentration, develops analytical skills, shapes values and social attitudes; moreover, it makes us more empathetic, sensitive, open and understanding, and, having a calming and soothing effect, is a good form of relaxation.

Wouldn't we like our doctors to have comprehensive knowledge and excellent memory? To be attentive, analytical, empathetic, sensitive and understanding? And also relaxed (after all, no one works effectively while living under permanent stress)?

Much has already been said about the benefits of reading. So my voice would hardly be heard in the polyphony of voices of authorities and institutions far more influential. Besides, my reflections are addressed, after all, to librarians, who do not need to be convinced that reading for pleasure or reading non-specialist literature – that is, literature which does not directly serve to improve the competence (knowledge) of the reader as an employee – has many advantages and also much appeal. Librarians are well aware of this. Doctors and medical students also know this, for the most part. At medical universities, reading is a thing; our readers may not devour non-medical literature, but most of them do, more or less often, read philosophy books, historical and popular novels, detective stories, non-fiction, and sometimes even drama or poetry².

So I am not – as you might be inclined to think – going to write about the benefits of reading. My article addresses another, related issue that receives far less attention. After all, the act of reading a book is nothing more than absorbing the plot, and formulating some vague ideas about

the text. This is just the beginning, the first step. Perhaps fundamental, but not the only one and not the most important. After that, some thought should be given to the text that has been read.

And that is the second step that receives far less attention. The ability to read something is a fairly common skill. But the art of finding meaning and offering an interpretation is much less practised. In my opinion, we can only say that we have read something once we have formed some interpretation. The Polish phenomenologist, renowned philosopher, theoretician of art and literature Roman Ingarden distinguishes between passive and active reading. In his work entitled *Formy poznawania dzieła literackiego* [The Cognition of the Literary Work of Art], he explains that “the mere synthetic process of understanding the sense of the arrangement of sentences occurring in a literary work, together with the peripheral grasping of the character qualities of words and linguistic-sounding creations of a higher order, does not yet exhaust that complex process which we call ‘cognition’ of a literary work” [2 p. 172]. By cognition Ingarden understands the sense that is formed after we have read (and thought through) a work of art. The philosopher believes that this

cognition can only be achieved through active reading, co-creating the work of art, consciously producing the meaning³ that what we have read holds for us. The understanding of a text is born out of a peculiar encounter – one could even risk using the word ‘dialogue’ – between the experiencing subject (the reader) and the object, i.e. the work of art (which in our case is literature). Ingarden calls the recipient of art “a co-creator of the work to a certain degree” [2 p. 174], reasoning that without his/her active participation in complementing the content presented in the work, it is difficult to speak of a real understanding. In other words, mere perception (e.g. imaginative representation of the objects or characters described in a work) is not sufficient for the cognition of a work. The work, according to Ingarden, is fixed in its appearance, it has a closed structure, created by the author. The reader, on the other hand, must, as the philosopher points out, make an effort and bring this fixed, closed structure to life, activate it by supplementing any underspecified areas and proposing interpretations⁴:

Here, we must be co-discoverers of specific qualities together with the author, who has created in his work all the conditions for their

¹ According to the most recent report by the National Library on the state of readership in Poland, although the level of readership remains low (42%), it is the highest in the last six years. For the purposes of this study, and particularly the second part, it should also be noted that Polish readers kept reading books even in the challenging and distressing time of the pandemic. The authors of the report note that “there has been a slight increase in the use of certain forms of digitally available content”, including e-books [1 p. 10].

² My conclusion is based on the frequency of borrowing books from non-specialist collections of the Main Library of the Medical University of Gdańsk.

³ I see no need to distinguish between the terms ‘sense’ and ‘meaning’ in this paper, as is customary in literary studies or philosophy, so I take the liberty of using both terms synonymously.

⁴ It is worth noting here that the word ‘interpretation’ is constructed from the prefix ‘inter-’ (between), the stem ‘pret’ (to understand, to cognise) and the suffix ‘-tion’, added to nouns indicating action or activity. The etymology of the word itself therefore indicates a certain relationality (interdependence) that is aimed at active, dynamic cognition.

discovery and thus encapsulated them in his work, but who cannot show them to us in any other way than through a medium and with the utmost effort and congeniality on the part of the reader. Many, very many readers are unable to make this effort at all, they read, but do not seem to have the capacity to hear that which is the essence of the work as a work of art. Such readers are only familiar with a cold and lifeless skeleton of a literary work, they are dealing with something that does not yet have a definite uniformity or an individual character [2 p. 180].

As Ingarden argues, a characteristic feature of art is its ability to evoke an aesthetic experience, that is, an experience in which we are brought into a particular state of emotion, not through direct external stimuli (such as shock, fear, sympathy), but through an indirect medium – a work of art (in our case: literature). Let us emphasise that this emotion is not equivalent with liking, but represents a specific emotional impulse – which can be positive (amusement, delight, joy) or negative (revulsion, shock, indignation) – stimulating intellectual reflection. Reflection, which, by dictionary definition, is “an act of consciousness that, when performed, makes one aware of its occurrence” [3]. Thus, reflection, arising from our encounter or dialogue (let us stress that as much as the text ‘wants’ to tell us something, we also ‘bring the text to life’ through our reactions, interpretations and concretisations), is similar to feedback. As a result of a certain impulse generated by reading, through the intellectual and emotional work performed within a specific framework – which is a literary text – we ultimately receive (or can receive) a message concerning our own actions. It is a kind of attempt to understand what happens to me and why, as I read, explore a narrative or interact with a poem. Do I feel anger? Do I sympathise with the characters? Am I disappointed by their attitude? Am I moved by the story? If so, why? In short, the aesthetic experience (feeling some kind of emotion or being moved by the text) encourages me to construct an interpretation that relates not only to the situation found in the text I have read, but also to my reaction to the attitudes or problems presented.

There are many methods of deepening our contemplation of a text. Some people write private or public reviews of the books they have read, others take notes of their thoughts in the margins of the

text, write them down in a diary, a blog or on social media. These are all forms of what we could refer to as solitary reflection. Reflection, as argued by the ancient founding fathers of Western thought, whose tradition is carried on today by, for example, psychoanalysis, should also be practised with others – in dialogue. Confronting my thoughts has two fundamental benefits. Firstly, it protects me from the trap of egocentric reassertion of already established views. Secondly, it motivates me to structure my thoughts and arguments – to create an interpretation that I should be able to present to my dialogue partner in a comprehensible and convincing manner. What is more, the other party may have a completely different interpretation, which they should also formulate in a logical and convincing way, so that I can understand why someone finds *Harry Potter* a masterpiece and someone else a literary dud. Similar disputes can be held over Cervantes – why *Don Quixote* amuses some and irritates others; Steinbeck – whether *Of Mice and Men* promotes euthanasia or not; Mayakovsky – whether he was a brilliant avant-gardist or a blind ideologue. In fact, when we think about it, these discussions do not only revolve around literary plots, but they also concern our approaches to social, professional, political and intimate matters. As pathetic as this may sound – these are discussions about the core values that guide our lives.

Whether the other party converts me to their perspective is really a secondary issue. After all, I do not have to accept my opponent’s arguments about Cervantes’ sense of humour or Mayakovsky’s artistic devices, but I can become aware of completely different approaches to the issues described or the style of the authors, arguments that I may not have thought of before because I differ from my interlocutor in terms of social position, age, gender, background, experience or expectations. The mere possibility of being able to compare our visions is already valuable.

Reading, for the most part, is an activity done in solitude. Moreover, in our individualistic culture we tend to promote solitary rather than collective endeavours. In his famous publication *The Risk Society*, Ulrich Beck, a German sociologist, argues that both the education system and the labour market force us to deal with challenges and problems on our own. The individual – whether a student or an employee – should be resourceful and independent in his or her thinking and execution

of assigned tasks [4]. This is why it is still the individual projects and successes that are considered more prestigious (in terms of recognition, respect, but also remuneration) rather than the outcomes of teamwork (and here, too, the leader is most often in the spotlight). As a result of these pressures from the education system and the labour market, we fail to appreciate the value that comes from learning together or working with others.

But after all, reflecting on a text we have read does not necessarily have to be a solitary activity. Here let me combine the two ideas mentioned above: active, reflective reading and dialogue. It was already noted by David Hume that, although science (contemporary to him; this tendency is even stronger today) seems to prefer a structured, written discourse – a presentation of arguments, theses or proofs – dialogue has many advantages that we often forget. Firstly, according to the British philosopher, it makes us more involved in the process of cognition than passive reading or listening to an expert would. Secondly, dialogue is – if I may put it this way – more flexible, allowing new threads, new points of view to be brought up. Finally, as Hume points out, dialogue is a more effective method of addressing intricate problems than ‘one-sided’ forms of communication. There are certain challenges and dilemmas that do not (and indeed should not) require an unequivocal position or unanimity among the participants in the discussion:

On the other hand, any philosophical problem, confusing and unclear to the extent that human reason cannot take a firm stand on it, if we are to deal with it at all, would seem to naturally bring us into a mode of dialogue and conversation. Rational people are allowed to differ in their views on matters where nothing can be reasonably determined. Opposing beliefs, even if they do not lead to any conclusion, provide enjoyable entertainment. And if the subject is interesting and engaging, a book brings us, as it were, into company and thus unites the two greatest and purest pleasures of human life: learning and social life [5 p. 4].

One of the proposed forms of active reading through dialogue [i.e. through (*diá*) word, thought, reason (*logos*)], with its cognitive and social aspects, is the book discussion club.

The Book Discussion Club (Dyskusyjny Klub Książki, DKK) of the MUG Main Library⁵ was launched on 17 February 2021. What is important, it was established as a student initiative. A fifth-year medical student approached our library with a request to

⁵ The Book Discussion Club at our library is not – yet – part of the programme coordinated by the Book Institute. The idea of organising reading meetings came up spontaneously and at first there were fears that we would not be able to attract a sufficiently large group of regular participants. Moreover, at present we do not meet

help her organise reading group meetings. Out of the many arguments for setting up the club, two seemed the most relevant. The first of these – perhaps the most obvious, though in my view often unjustly neglected – was to create a space for people to share their reading interests. The library decided that it should become involved in finding such a space for students and staff interested in literature. This was made more difficult by restrictions, as at the time, under the sanitary regime in place, libraries were not allowed to organise on-site meetings. The second reason for taking up the idea of organising reading group meetings should also be mentioned. The pandemic, as pointed out by Slavoj Žižek, has reorganised the way we work and study, but it has also changed our ways of building and maintaining social contacts. “(...) viral epidemics will affect our most basic interactions with other people and objects around us” [6], argues the Slovenian sociologist and philosopher. The inability to meet with friends on a regular basis, closed theatres, museums, sports and shopping centres have made us long for spending time together (as a community). Restrictions and limitations have made it significantly more difficult to make new friends, build relationships, gain new experiences, develop interests and opinions – and this is also an indispensable part of studying, just like classes and exams.

So we – the library, the student and her friends – started organising virtual meetings. The initiative was very well received, with more than 40 people taking part in the first online discussion (participants were both students and MUG staff). In 2021, a total of 14 meetings (8 online and 6 on-site), were organised in the library⁶.

The texts we choose are very diverse. At the first two meetings, we discussed *Of Mice and Men* by John Steinbeck and *The Life Before Us* by Romain Gary (Émile Ajar). The reading was suggested by the student initiator of the Book Discussion Club, who justified her choice as follows:

I chose Steinbeck's novel *Of Mice and Men* for our first meeting because this short book touches on a number of social and existential issues, inviting us to reflect on compassion, empathy and loneliness. It introduces a plethora of characters who struggle with loneliness and seek the closeness of another human being, but for various reasons fail in their attempts. Steinbeck confronts the reader with primitive yet highly humanistic values, making us realise that we need other people to survive. At the heart of the book is the relationship

between a man struggling with autism spectrum disorder and his carer. Their fraught friendship can inspire reflections on compassion and support. I think such books are worth discussing at the Medical University of Gdansk, which educates future doctors.

The next book I chose was *The Life Before Us*. Built on a number of antitheses, this novel shows the absurdity of the adult world from the perspective of a child. It is a good contribution to a discussion about respecting human dignity, and it makes us reflect on what is of value to ourselves – life or maybe its quality. I chose this book because it tells a tale of loss and passing. I personally believe that life itself is a story of loss, and as medical professionals we are all the more confronted (as cliché as it may sound) with the fragility of human life. Discussing such difficult topics makes them a bit more manageable⁷.

Then, in March, our texts were chosen to reflect current holidays: we celebrated Women's Day with Virginia Woolf's essays and World Poetry Day with the participants' favourite poets. We wanted to join in the celebrations, which could not be held in the usual way due to the pandemic. The next two books were chosen as a result of a vote by the Club members, and so we discussed Milan Kundera's *The Unbearable Lightness of Being* at the beginning of April and *Hotel Silence* by Auður Ava Ólafsdóttir at the end of the month.

In May, as part of the 2021 Libraries Week, celebrated under the slogan 'You will find me in the library', we organised our first author event. The guest speaker was Barbara Piórkowska, author of the novel *Kraboszki*. The choice of reading was not accidental, as *Kraboszki* is the author's autobiographical account of her experience of fighting cancer. The novel is set at the Medical University of Gdańsk. One of its central themes is the strained healthcare system, whose shortcomings are a source of problems for patients and doctors alike. The meeting consisted of two parts:

a half-hour interview with the author conducted by a medical student (the recording is available on the MUG Library website), and a discussion with the audience. It was a very relevant and interesting session, as the library became a place for dialogue between the author-patient on the one hand and medical practitioners and future doctors on the other. More than 50 people took part in the discussion. Each side was invited to take the floor and present their point of view, doubts or even resentments. Doctors were given the opportunity to talk about their experiences and difficulties and, above all, the systemic challenges they face. We believe that each party felt listened to and understood. The author herself admits that this was the most moving author event she has attended:

I was impressed with the professional level of preparation, the meaningful discussions on the topics proposed in the book, and the great atmosphere of the meetings held within the framework of the Book Discussion Club at the Medical University of Gdańsk.

The idea of a free discussion on a literary work – especially in such an esteemed institution as a medical school – is, in my opinion, an excellent way of extending the university curriculum with natural, humanistic reflection on the medical profession and a variety of general issues relating to the contemporary world. Regular contact with art and artists representing a wide spectrum of viewpoints and perceptions different from those of the medical profession will have an excellent impact on students, enrich their education, help them create interdisciplinary and interdepartmental networks, encourage self-reflection and foster attentiveness⁸.

In June, the Club meeting was moderated by Małgorzata Tartas, PhD, from the Division of Quality of Life Research at MUG and was devoted to the book *Dom z dwiema wieżami* [The House with Two Towers] by Maciej Zaremba Bielawski. The

two requirements indicated in the Book Discussion Club guide prepared by the Book Institute. Firstly, we do not have a permanent facilitator (in our case, he/she emerges spontaneously during the discussion, which is often moderated the person who suggested a particular book). Secondly, the recommended number of club members is a maximum of 15 participants – and we often meet in a larger group. It was not our intention to usurp the right to a name that might indicate our affiliation with the programme. We may be able to join it in the future.

⁶ The first face-to-face meeting took place on 21 June 2021, when libraries could already host all sorts of events.

⁷ Gabriela Hryniewicz (personal communication, 10 September 2021).

⁸ Barbara Piórkowska (personal communication, 13 September 2021).

participation of faculty staff in non-curricular activities provides an opportunity to get to know the lecturer not only from the academic (research or professional) side, but also as a person with passions unrelated to medicine. We ended the academic year with a discussion around Henry James' gothic novel *The Turn of the Screw*. The following summer break meetings were dedicated to female writers: Yōko Ogawa (*The Housekeeper and the Professor*) in July and the 2020 Booker Prize winners Bernardine Evaristo (*Girl, Woman, Other*) in August and Margaret Atwood (*Testaments*) in September. Also in September, the second author event organised by the Book Discussion Club took place, devoted to the book *O chirurgii inaczej* [On Surgery Differently] by Paweł Kabata, MD, PhD, a general and oncologic surgeon and teacher at our university. In November, as part of the celebrations of the Year of Stanisław Lem, under the motto "MUG reads Lem", we hosted a discussion on the novel *Hospital of Transfiguration*. Lem was himself a medical doctor by profession, and the main character of his novel was a newly graduated doctor who takes up a job at a psychiatric hospital.

In my opinion, the Club meetings perform the important role of complementary, extra-curricular communication and empathy classes. During the meetings, we learn to articulate thoughts and feelings. These are not, however, mere rhetorical exercises. I believe that we can treat these meetings as a kind of bibliotherapy sessions, meant as a method of coping with problems or challenges (anxiety, stress, sadness) through reflective (dialogic) reading. Speaking, as proven by psychoanalysis, helps us cope with intellectual and emotional burdens. Whereas, art (treated somewhat instrumentally in this context) can be used as a tool for discovering both external and internal reality. In the process of working together to interpret the book, our disorganised thoughts and feelings are integrated, consolidated and, as a result, understood. In her book *Biblioterapia i bajkoterapia* [Bibliotherapy and Fairytale Therapy], Maria Molicka points out that external narratives, such as literature, "foster the building of personal resources: self-awareness and knowledge, including intra – and interpersonal skills, e.g. assertiveness, empathy, negotiation,

communication and mediation skills, coping strategies used to manage specific situations" [7 p. 128]. Viewed in this way, reading can not only promote (self-)cognition, i.e. facilitate the readers' understanding of his or her own behaviour and emotions, but also help them build a better (more understanding) relationship with others. We feel that by welcoming and hosting the Book Discussion Club meetings, the library becomes a partner for the university and responds to the actual needs of students and teaching staff. This is our way of becoming involved in the (self-)education of students. We do not have ready-made formulas nor do we prescribe medication, but we simply try to meet and talk to help 'treat' excessive stress and anxiety, loneliness or a sense of alienation. For me, as a librarian, the Book Discussion Club is an opportunity not only to pursue my passion, which is literature, but also to meet new people and new types of sensitivity, as well as to discover completely different, sometimes surprising and unexpected, readings. Meeting participants sometimes bring up topics which I had not considered before.

I also believe that the Club is a small but important step towards overcoming the harmful stereotype of librarians as people who, like the infamous librarian from the *Harry Potter* series, are unfriendly, aloof and do nothing but obstruct readers' access to books and shush them if they behave too loudly in the reading room. I am convinced that the Book Discussion Club makes an important contribution to changing the perception of the library – from a place where people go when they need to learn something, to a space where they can meet, talk, exchange ideas and, really importantly, relax and unwind (especially as medical students and professionals are particularly affected by stress). Furthermore, our (librarians') participation in the meetings demonstrates that we are not just some anonymous, dull clerks, but people with interests, thoughts and opinions, who are well-read and open to dialogue. This is important for building not only the image of our profession (which is still underestimated and often ridiculed and belittled), but also our own self-esteem.

Aby zachęcić polskie społeczeństwo, niechętnie sięgające po książkę¹, do czytania, portale i instytucje kultury zazwyczaj wyliczają płynące z niego korzyści: czytanie rozbudowuje wiedzę, doskonali pamięć, poprawia koncentrację, rozwija umiejętności analityczne, kształtuje wartości i postawy społeczne; co więcej, sprawia, że stajemy się bardziej empatyczni, wrażliwi, otwarci i wyrozumiali; ponadto jest formą odprężenia – wycisza i uspokaja.

Czyż nie chcielibyśmy mieć lekarzy o wszechstronnej wiedzy, z doskonałą pamięcią, uważnych, analitycznych, empatycznych, wrażliwych i wyrozumiałych? A także zrelaksowanych (bo przecież nikt nie pracuje efektywnie, żyjąc w permanentnym stresie)?

O korzyściach z czytania powiedziano już wiele. Mój głos byłby mało słyszalny w polifonii głosów autorytetów i instytucji znacznie bardziej wpływowych. Ponadto swoje rozważania kieruję przeciw do bibliotekarek i bibliotekarzy, których nie trzeba przekonywać, że czytanie dla przyjemności lub czytanie literatury niespecjalistycznej – czyli takiej, która nie służy bezpośrednio poprawie kompetencji (wiedzy) czytelnika jako pracownika – ma wiele zalet i zarazem wiele uroku. Bibliotekarze to wiedzą. Wiedzą to również, w zdecydowanej większości, lekarze i studenci kierunków medycznych. Na uczelniach medycznych się czyta; być może nasi czytelnicy nie pochłaniają tomów literatury niemedycznej, ale większość z nich, raz częściej, raz rzadziej, sięga po książki filozoficzne, powieści historyczne i obyczajowe, kryminały, literaturę faktu, a czasem nawet po dramat czy poezję².

Dlatego nie o korzyściach wynikających z czytania – jak mogłoby się wydawać – będę pisać. Mój tekst dotyczy zagadnienia pokrewnego, któremu poświęca się zdecydowanie mniej uwagi. Otóż samo przeczytanie książki to tylko przyswojenie fabuły, łatwe i nierzadko mgliste sformułowanie idei wokół przeczytanego tekstu. To początek, krok pierwszy. Być może fundamentalny, ale nie jedyny i nie najważniejszy. Następnie należałoby o przeczytanym tekście trochę pomyśleć.

I temu drugiemu krokowi poświęca się zdecydowanie mniej uwagi. Umieć coś przeczytać to kompetencja raczej powszechna. Ale ułożyć z tego sens i zaproponować interpretację – to już sztuka znacznie rzadziej praktykowana. W moim przekonaniu powiedzieć, że coś się przeczytało, można dopiero wtedy, gdy ukonstytuuje się jakaś interpretacja. Polski fenomenolog, wybitny filozof, teoretyk sztuki i literatury Roman Ingarden rozróżnia bierne

¹ Ostatni raport Biblioteki Narodowej o stanie czytelnictwa w Polsce informuje, że choć poziom czytelnictwa pozostaje niski (42%), jest to najwyższy wynik od 6 lat. Co warto odnotować – na potrzeby niniejszej pracy, a zwłaszcza jej drugiej części – trudna, a nawet bolesna sytuacja pandemiczna nie zniechęciła czytających Polaków do sięgania po książki. Autorzy raportu zauważają, że „nieznacznie wzrosła intensywność niektórych sposobów korzystania z treści udostępnianych w formie cyfrowej”, m.in. e-booków [1 s. 10].

² Wniosek ten wysuwam na podstawie częstotliwości wypożyczenia książek ze zbiorów niespecjalistycznych w Bibliotece Głównej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

i aktywne czytanie. W tekście zatytułowanym *Formy poznawania dzieła literackiego* wyjaśnia, że „samo rozumienie w syntetycznym procesie sensu układu zdań, występujących w dziele literackim, wraz z peryferycznym uchwytowaniem jakości postaciowych wyrazów i tworów językowo-brzmieniowych wyższego rzędu, nie wyczerpuje jeszcze tego złożonego procesu, który nazywamy »poznawaniem« dzieła literackiego” [2 s. 172]. Przez poznanie rozumie tutaj Ingarden sens, który ukonstytuuje się po naszym przeczytaniu (i przemyśleniu) dzieła sztuki. Owo poznanie – uważa filozof – może zostać osiągnięte jedynie w aktywnym czytaniu, czyli we współtworzeniu dzieła, świadomym wytwarzaniu znaczenia³, które ma dla mnie to, co przeczytałam. Rozumienie tekstu rodzi się ze swoistego spotkania – można nawet zaryzykować stwierdzenie, że z dialogu – przeżywającego podmiotu (czytelnik/czytelniczka) z przedmiotem, czyli dziełem sztuki (w naszym przypadku jest to literatura). Ingarden nazywa odbiorcę/odbiorczynię sztuki „do pewnego stopnia współtwórcą dzieła” [2 s. 174], uzasadniając, że bez jego/jej aktywnego uczestnictwa w uzupełnianiu treści przedstawionych w dziele trudno mówić o rzeczywistym rozumieniu. Innymi słowy, samo spostrzeżenie (np. wyobrażeniowe przedstawienie sobie obiektów czy postaci opisanych w dziele) nie wystarcza do ukonstytuowania się poznania dzieła. Dzieło według Ingardena jest stabilne w swoim wyglądzie, ma zamkniętą strukturę, stworzoną przez autora/autorkę. Czytelnik/czytelniczka zaś musi, jak podkreśla filozof, zdobyć się na wysiłek i tę stałą, zamkniętą strukturę zaktualizować, uaktywnić swoim uzupełnianiem miejsc niedookreślonych i proponowaniem interpretacji⁴:

Musimy tu być z autorem współodkrywcami swoistych jakości, z autorem, który stworzył w swem dziele wszystkie warunki ich odkrycia i przez to zaklął je w swoje dzieło, ale nie może jej nam inaczej pokazać, jak tylko na po średniej drodze i przy najwyższym wysiłku i kongenjalności czytelnika. Wielu, bardzo wielu czytelników na ten wysiłek się w ogóle nie może zdobyć, czyta, ale nie ma jakby organu, żeby wysłuchać w dziele to, co dopiero o jego istocie jako dzieła sztuki stanowi. To też czytelnicy tacy znają tylko pewien zimny i martwy szkielet dzieła literackiego, obcują z czymś, co jeszcze nie posiada ostatecznej jednolitości, ani indywidualnego oblicza [2 s. 180].

Cechą sztuki – twierdzi Ingarden – jest umiejętność wywoływania w nas przeżycia estetycznego, czyli doświadczenia, w którym nie poprzez bezpośrednie bodźce zewnętrzne (takie jak szok,

strach, współczucie), ale pośrednie medium – dzieło sztuki (w naszym przypadku: literaturę) wprowadza nas w szczególny stan wzruszenia. Podkreślmy, że wzruszenie to nie oznacza prostego podobania się, lecz swoisty impuls emocjonalny – który może być pozytywny (rozbawienie, zachwyt, radość) albo negatywny (wstręt, szok, oburzenie) – stymulujący do intelektualnej refleksji. Refleksji, która według definicji słownikowej jest „aktem świadomości stanowiącym o tym, że spełniając go, uprzytamiamy sobie jego zachodzenie” [3]. Refleksja więc, wynikająca z naszego spotkania czy dialogu (podkreślimy, że zarówno tekst „chce” nam coś powiedzieć, ale i my „powołujemy tekst do życia” przez nasze reakcje, interpretacje i konkretyzacje), jest podobna do sprzężenia zwrotnego. Przez pewien impuls powstały z czytania, przez wykonaną pracę intelektualną i emocjonalną w pewnym układzie – jakim jest tekst literacki – ostatecznie otrzymujemy (lub też otrzymać możemy) wiadomość o własnym działaniu. Jest to swego rodzaju próba zrozumienia, co i dlaczego mi się przydarza, gdy czytam, odkrywam daną historię lub obcuje z wierszem. Czy czuję złość? Czy współczuję bohaterom? Czy jestem rozczarowana ich postawą? Czy wzrusza mnie ta historia? Jeśli tak, to dlaczego? Mówiąc krótko, przeżycie estetyczne (wzruszenie czy, lepiej, poruszenie tekstem) zachęca do konstruowania interpretacji, odnoszącej się nie tylko do sytuacji zastanej w przeczytanym tekście, ale także do mojej reakcji na przedstawione postawy czy problemy.

Metod zgłębiania namysłu nad tekstem jest wiele. Niektórzy redagują – prywatne lub publiczne – recenzje przeczytanych książek, inni notują sobie myśli na marginesach tekstu, zapisują je w dzienniku, na blogu, w mediach społecznościowych. Są to formy, nazwijmy je umownie, refleksji samotniczej. Refleksję, o czym przekonują nas starożytni ojcowie założyciele myśli zachodniej, której tradycję kontynuuje współcześnie chociażby psychoanaliza, warto również praktykować z drugim człowiekiem – w dialogu. Konfrontacja moich myśli przynosi dwie podstawowe korzyści. Po pierwsze, chroni mnie przed pułapką egocentrycznego utwierdzania się w ugruntowanych już poglądach. Po drugie, zachęca do usystematyzowania

przemyśleń i skonstruowania argumentacji – interpretacji, którą powinnam przedstawić rozmówcy w sposób zrozumiały i przekonujący. Co więcej, druga strona dialogu może mieć całkowicie odmienną od mojej interpretację, którą także powinna sformułować logicznie i przekonująco, tak abym mogła zrozumieć, dlaczego komuś *Harry Potter* wydaje się arcydziełem, a komuś innemu – literackim gniotem. Podobne spory możemy toczyć wokół Cervantesa – dlaczego niektórych *Don Kichot* bawi, a innych irytuje; Steinbecka – czy *Myszy i ludzie* promują eutanazję, czy nie; Majakowskiego – czy był genialnym awangardzistą, czy ślepym ideologiem. Na dobrą sprawę, gdy przypatrzymy się dostatecznie dobrze, rozmowy te nie dotyczą tylko literackich fabuł, ale też podejścia do spraw społecznych, zawodowych, politycznych i intymnych. Choć zabrzmi to patetycznie – chodzi o rozmowę wokół podstawowych wartości, którymi kierujemy się w życiu.

Zresztą to, czy druga strona przekona mnie do swojej perspektywy, jest tak naprawdę kwestią drugorzędną. Nie muszę przecież zaakceptować argumentów strony przeciwnej co do wspomnianego poczucia humoru Cervantesa czy artystycznych chwytów Majakowskiego, ale dostrzec mogę zupełnie inne podejścia do spraw, o których ci autorzy traktują lub w jakim stylu piszą, argumenty, o których być może wcześniej nie pomyślałam, ponieważ różnią nas – mnie i mojego/ moją interlokutora/interlokutorkę – pozycja społeczna, wiek, płeć, pochodzenie, doświadczenie czy oczekiwania. Cenna jest już sama możliwość skonstruowania wizji.

Czytanie w większości przypadków jest zajęciem, które praktykujemy w samotności. Co więcej, w naszej indywidualistycznej kulturze mamy tendencję do promowania przedsięwzięć samotniczych, a nie kolektywnych. Ulrich Beck, niemiecki socjolog, w słynnej publikacji *Spółczesność ryzyka* twierdzi, że zarówno system edukacyjny, jak i rynek pracy wymuszają na nas samodzielne radzenie sobie z wyzwaniami i problemami. Jednostka – czy to uczeń, czy pracownik – powinna być zaradna i niezależna w myśleniu i wykonywaniu powierzonych zadań [4]. Dlatego też wciąż większym prestiżem (uznaniem, szacunkiem, ale

³ Nie widzę konieczności rozróżniania w niniejszej pracy pojęć „sens” i „znaczenie”, jak zwykło się to robić w literaturoznawstwie czy w filozofii, dlatego pozwalam sobie używać obu terminów synonimicznie.

⁴ Warto tu zauważyć, że słowo „interpretacja” skonstruowane jest z przedrostka „inter-” (między), rdzenia „pret” (rozumieć, poznawać) i przyrostka „-cja”, dodawanego do rzeczowników wskazujących na akcję lub działanie. Już sama etymologia wyrazu wskazuje zatem na pewną relacyjność (współzależność) mającą na celu poznanie, które jest aktywne, dynamiczne.

także materialnym wynagrodzeniem) cieszą się przedsięwzięcia i sukcesy indywidualne, nie zaś rezultaty pracy zespołowej (a i tutaj najczęściej wskazuje się lidera). Te naciski ze strony systemu edukacji i rynku pracy sprawiają, że nie dostrzega się wartości, które wynikają ze wspólnej nauki czy pracy z innymi ludźmi.

Ale przecież refleksja nad tekstem przeczytanym niekoniecznie musi być zajęciem samotniczym. W tym miejscu łączę zaznaczone wcześniej wątki: aktywne, refleksyjne czytanie i dialog. Już Dawid Hume zauważył, że choć nauka (jemu współczesna; obecnie ta tendencja jest jeszcze silniejsza) zdaje się preferować usystematyzowany, spisany wywód – wykład (argumentów, tez czy dowodzeń), to forma dialogu ma wiele zalet, o których często zapominamy. Po pierwsze, jak twierdzi brytyjski filozof, angażuje w proces poznania mocniej niż pasywne czytanie lub wysłuchiwanie wypowiedzi autorytetu. Po drugie, dialog jest – o ile mogę to tak ująć – bardziej plastyczny, pozwala wplatać nowe wątki, nowe punkty widzenia. Wreszcie, jak zauważa Hume, dialog jest metodą skuteczniejszą od form „jednogłosowych” przy rozważaniu problemów zawiłych. Niektóre wyzwania i dylematy nie wymagają (a nawet wymagają nie powinny) jednoznacznego stanowiska czy jednogłośności uczestników dyskusji:

Z drugiej strony, wszelki filozoficzny problem, niejasny i niepewny na tyle, że rozum ludzki nie potrafi zająć wobec niego zdecydowanego stanowiska, jeżeli mamy się nim w ogóle zajmować, wydaje się w naturalny sposób wprowadzać nas w styl dialogu i rozmowy. Rozumnym ludziom wolno różnić się poglądami w sprawach, co do których nic stanowczego nie da się rozsądnie orzec. Przeciwstawne przekonania, nawet jeśli nie prowadzą do żadnego rozstrzygnięcia, dostarczają przyjemnej rozrywki. Jeżeli zaś przedmiot jest ciekawy i zajmujący, książka wprowadza nas niejako do towarzystwa

i jednoczy w ten sposób dwie największe i najczystsze przyjemności ludzkiego życia: naukę i życie towarzyskie [5 s. 4].

Jedną z propozycji aktywnego czytania w dialogu [czyli poprzez (*diá*) słowo, myśl, rozum (*logos*)], z jego zaletami natury poznawczej i towarzyskiej właśnie, jest dyskusyjny klub książki.

Diskusyjny Klub Książki (DKK) Biblioteki Głównej GUMed⁵ zainaugurował swoją działalność 17 lutego 2021 r. Powstał – co ważne – z inicjatywy studentki. Studentka V roku kierunku lekarskiego zgłosiła się do naszej biblioteki z prośbą o pomoc w organizacji spotkań czytelniczych. Wśród wielu argumentów przemawiających za założeniem klubu dwa zdawały się odgrywać rolę najistotniejszą. Pierwszym z nich – może najbardziej oczywistym, choć w moim przekonaniu niesłusznie bagatelizowanym – było stworzenie przestrzeni do dzielenia się zainteresowaniami czytelniczymi. Biblioteka uznała, że powinna włączyć się w poszukiwanie takiego miejsca dla studentów i pracowników zainteresowanych literaturą. Utrudniały to restrykcje, gdyż w owym momencie, zgodnie z obowiązującym reżimem sanitarnym, bibliotekom nie wolno było organizować spotkań stacjonarnych. Warto tu wspomnieć o drugim z powodów, dla których zdecydowano się podjąć pomysł organizacji spotkań czytelniczych. Pandemia, na co wskazuje chociażby Slavoj Žižek, zmieniła nasz sposób życia nie tylko pod względem reorganizacji stylu pracy czy nauki, ale również pod względem dostępnych sposobów budowania i podtrzymywania kontaktów społecznych. „(...) epidemie wirusowe będą wpływać na nasze najbardziej podstawowe interakcje z innymi ludźmi i przedmiotami wokół nas” [6] – uważa stoweński socjolog i filozof. Niemożliwość regularnych spotkań ze znajomymi, zamknięte teatry, muzea, centra sportowe i handlowe sprawiły, że zatęskniliśmy za wspólnym (czy wspólnotowym) spędzaniem czasu. Restrykcje i ograniczenia znacząco utrudniły zawieranie znajomości i związków, zdobywanie nowych

doświadczeń, rozwijanie zainteresowań i poglądów – a to także nieodzowna część studiowania, tak jak zajęcia i egzaminy.

Rozpoczęliśmy więc – biblioteka i wspomniana studentka wraz ze znajomymi – spotkania wirtualne. Inicjatywa spotkała się z bardzo dobrym przyjęciem, w pierwszej dyskusji online wzięło udział ponad 40 osób (uczestnicy to zarówno studenci, jak i pracownicy GUMed). W 2021 r. zorganizowaliśmy 14 spotkań: 8 wirtualnych i 6 na żywo, w bibliotece⁶.

Teksty, które wybieramy, są bardzo różne. Na pierwszych dwóch spotkaniach omówione zostały powieści *Myszy i ludzie* Johna Steinbecka oraz *Życie przed sobą* Romaina Gary’ego (Émile’a Ajara). Lekturę zaproponowała studentka – inicjatorka DKK, uzasadniając swój wybór następująco:

Na nasze pierwsze spotkanie wybrałam powieść Steinbecka *Myszy i ludzie*, ponieważ ta krótka lektura dotyka wielu problemów społecznych i egzystencjalnych, skłaniając do refleksji nad miłością, empatią i samotnością. Książka ta przedstawia plejadę postaci, które zmagają się z samotnością i szukają bliskości drugiego człowieka, jednak z różnych przyczyn próby te kończą się fiaskiem. Steinbeck konfrontuje czytelnika z prymitywnymi, a jednak niezwykle humanistycznymi wartościami, uświadamiając nam, że by przetrwać, potrzebujemy innych ludzi. Rdzeniem tej książki jest relacja między mężczyzną zmagającym się z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i jego opiekunem, ta pełna napięcia przyjaźń może być źródłem wielu rozważań dotyczących współczucia i wsparcia. Myślę, że warto o takich książkach rozmawiać na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, kształcącym przyszłych lekarzy

Kolejną lekturą, którą wybrałam, było *Życie przed sobą*. Powieść ta, zbudowana na licznych antytezach, pokazuje pełen absurdów świat dorosłych z perspektywy dziecka. Książka jest dobrym przyczynkiem do rozmowy o poszanowaniu godności człowieka, skłania do refleksji nad tym, co dla nas samych jest wartością – życie czy może bardziej jego jakość. Wybrałam tę książkę, ponieważ jest to opowieść o stracie i przemijaniu. Osobiście uważam, że życie jest historią strat, a życie w świecie medycyny dodatkowo konfrontuje nas (jakkolwiek brzmi to patetycznie) z kruchością ludzkiego życia. Dyskusje wokół takich trudnych tematów pozwalają je ośwoić⁷.

⁵ Dyskusyjny Klub Książki działający przy naszej bibliotece nie należy – jeszcze – do programu koordynowanego przez Instytut Książki. Pomysł zorganizowania spotkań czytelniczych pojawił się spontanicznie i na początku towarzyszyła mu obawa, że nie uda nam się zebrać dostatecznie dużego grona stałych uczestników. Co więcej, obecnie nie spełniamy dwóch wymogów wskazanych w informatorze DKK przygotowanym przez Instytut Książki. Po pierwsze, nie mamy stałego moderatora spotkań (w naszym przypadku wyłania się on/ona spontanicznie podczas rozmów; często jest to osoba, która zaproponowała daną książkę). Po drugie, rekomendowana liczba członków klubu to maksymalnie 15 uczestników – a w naszym klubie częstokroć spotyka się większe grono. Nie chcieliśmy uzurpować sobie prawa do nazwy, która może wskazywać na naszą przynależność do programu. Być może uda nam się przyłączyć do niego w przyszłości.

⁶ Pierwsze spotkanie na żywo odbyło się 21 czerwca 2021 r., kiedy w bibliotekach można już było organizować rozmaite wydarzenia.

⁷ Gabriela Hryniewicz (komunikacja osobista, 10 września 2021 r.).

Następnie, w marcu, lektury zostały dobrane do aktualnych świąt: obchodziliśmy Dzień Kobiet z esejami Virginii Woolf oraz Światowy Dzień Poezji z ulubionymi poetami uczestników spotkania. Pragnęliśmy włączyć się w świętowanie, które ze względu na pandemię nie mogło odbyć się w sposób tradycyjny. Wybór kolejnych dwóch lektur był wynikiem głosowania uczestników DKK, i tak na początku kwietnia omówiliśmy *Nieznosną lekkość bytu* Milana Kundery, a pod koniec – *Bliznę* Audury Avy Ólafsdóttir.

W maju zorganizowałyśmy pierwsze spotkanie autorskie – w ramach Tygodnia Bibliotek, obchodzonego w 2021 r. pod hasłem „Znajdziesz mnie w bibliotece”. Gością była Barbara Piórkowska, autorka powieści *Kraboszki*. To lektura nieprzypadkowa, ponieważ autobiograficzne *Kraboszki* stanowią zapis doświadczenia walki z chorobą nowotworową, z którą zmagają się pisarka. Akcja rozgrywa się w Akademii Medycznej w Gdańsku. Jednym z ważniejszych wątków powieści jest przeciążony system zdrowotny, z którego wad wynikają kłopoty zarówno dla pacjentów, jak i dla lekarzy. Spotkanie składało się z dwóch części: półgodzinnego wywiadu z autorką, przeprowadzonego przez studentkę medycyny (nagranie jest dostępne na stronie Biblioteki GUMed), oraz dyskusji ze słuchaczami. Było to bardzo istotne i ciekawe spotkanie, ponieważ biblioteka stała się miejscem dialogu między autorką – pacjentką a praktykującymi i przyszłymi lekarzami. W dyskusji wzięło udział ponad 50 osób. Każda ze stron zabrała głos, mogła przedstawić swój punkt widzenia, wątpliwości czy nawet pretensje. Lekarze zaś mogli opowiedzieć o swoich doświadczeniach i trudnościach, a przede wszystkim – wyzwaniach systemowych, z którymi się mierzą. Wydaje nam się, że każda ze stron poczuła się wysłuchana i zrozumiana. Sama autorka przyznaje, że było to najbardziej poruszające spotkanie autorskie, w jakim wzięła udział:

Rozmowy odbywające się w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki przy Gdańskim Uniwersytecie Medycznym ujęły mnie profesjonalnym poziomem przygotowania, merytorycznymi rozmowami na tematy zapropinowane w książce, świetną atmosferą.

Idea swobodnej dyskusji nad utworem literackim – zwłaszcza w tak szacownej instytucji, jaką jest placówka medyczna – to, moim zdaniem, świetna propozycja rozszerzenia programu nauczania uczelni o niewymuszoną, humanistyczną refleksję nad wykonywanym zawodem medycznym i przeróżnymi szerokimi zagadnieniami związanymi

ze współczesnym światem. Regularny kontakt z twórczością i twórcami/twórczyniami reprezentującymi najróżniejsze punkty widzenia i odmienne od lekarskiego środowiska style postrzegania znakomicie wpłynęły na studentów i studentki, wzbogaci ich wykształcenie, pozwoli także tworzyć więzi międzykierunkowe/międzywydziałowe, podejmować autorefleksję i trenować uważność na otoczenie⁸.

W czerwcu spotkanie DKK, któremu przewodniczyła dr Małgorzata Tartas z Zakładu Badań nad Jakością Życia GUMed, dotyczyło książki *Dom z dwiema wieżami* Macieja Zaremby Bielawskiego. Udział kadry dydaktycznej w spotkaniu należącym do programu zajęć daje możliwość poznania dydaktyka nie tylko od strony akademickiej (badawczej czy zawodowej), ale również jako człowieka z pasjami niezwiązanymi z medycyną. Rok akademicki zakończyłyśmy dyskusją wokół gotyckiej powieści Henry’ego Jamesa *W kleszczach lęku*. Kolejne, wakacyjne spotkania poświęciłyśmy pisarkom: Yoko Ogawie (*Ukochane równanie profesora*) w lipcu oraz zdobywczyńiom Nagrody Bookera 2020 – Bernardine Evaristo (*Dziewczyzna, kobieta, inna*) w sierpniu i Margaret Atwood (*Testamenty*) – we wrześniu. Także we wrześniu odbyło się drugie organizowane przez DKK spotkanie autorskie, dotyczące książki *O chirurgii inaczej* dr. Pawła Kabaty, chirurga ogólnego i onkologicznego, dydaktyka naszej uczelni. W listopadzie, aby włączyć się w obchody Roku Stanisława Lema, pod hasłem „GUMed czyta Lema” zaprosiliśmy do rozmowy wokół powieści *Szpital Przemienienia*. Lem z wykształcenia był medykiem, a głównym bohaterem swojej powieści uczynił lekarza świeżo po studiach, który podejmuje pracę w szpitalu psychiatrycznym.

DKK spełnia w moim przekonaniu ważną, uzupełniającą funkcję ćwiczeń z komunikacji i empatii. W trakcie spotkań uczymy się artykułować myśli i uczucia. Nie chodzi tu jednak tylko o zwykłe ćwiczenia retoryczne. Wydaje mi się, że możemy spotkania DKK traktować jako swoistą biblioterapię, rozumianą jako metoda radzenia sobie z problemami czy wyzwaniami (lękiem, stresem, smutkiem) poprzez refleksyjne (dialogiczne) czytanie. Mówienie – jak dowodzi psychoanaliza – pomaga radzić sobie z obciążeniami intelektualnymi i emocjonalnymi. Sztuka zaś (traktowana tu nieco instrumentalnie) stanowić może narzędzie poznania rzeczywistości zarówno zewnętrznej, jak

i wewnętrznej. Kłębiące się, niezorganizowane w wypowiedź myśli i uczucia zostają w procesie wspólnej pracy nad interpretacją książki zintegrowane, scalone, a dzięki temu – zrozumiane. Maria Molicka w książce *Biblioterapia i bajkoterapia* wskazuje, że narracje zewnętrzne, to jest literatura, „sprzyjają budowaniu zasobów osobistych: samowiedzy i wiedzy, w tym również umiejętności intra – i interpersonalnych np. asertywności, empatii, umiejętności negocjacji, komunikacji, mediacji, stylów radzenia sobie w określonych sytuacjach” [7 s. 128]. W takim ujęciu czytanie może spełniać nie tylko funkcję (samo)poznawczą, czyli sprzyjać rozumieniu własnych zachowań i emocji przez czytającego, ale też pomagać w budowaniu lepszej (wyrozumialszej) więzi z drugim człowiekiem. Mamy wrażenie, że biblioteka, zapraszając i otwierając się na spotkania DKK, staje się partnerem dla uczelni i odpowiada na potrzeby studentów i dydaktyków, którzy takich spotkań po prostu potrzebują. Jest to nasza forma włączenia się w (samo)kształcenie studentów. Nie mamy tutaj gotowych recept ani nie przepisujemy leków, ale po prostu staramy się rozmawiać i za pomocą spotkań „leczyć”: a to z nadmiernego stresu i lęku, a to z samotności lub poczucia wyobcowania. Dla mnie, jako bibliotekarki, DKK to możliwość nie tylko realizowania pasji, jaką jest literatura, ale również poznania nowych osób i wrażliwości oraz zupełnie innych – czasem dla mnie zaskakujących i niespodziewanych – odczytań; podczas spotkań na powierzchnię wydobywane są niekiedy tematy, nad którymi wcześniej się nie zastanawiałam.

Wydaje mi się, że DKK to też skromny, ale efektywny sposób na poradzenie sobie z krzywdzącym stereotypem bibliotekarza jako człowieka, który – jak słynna bibliotekarka z *Harry’ego Pottera* – jest niesympatyczny, zdystansowany i nie robi nic poza utrudnianiem czytelnikom dostępu do książek i uciszaniem, gdy zachowują się za głośno w czytelni. Jestem przekonana, że DKK stanowi ważny element zmiany postrzegania biblioteki – z miejsca, do którego chodzi się, gdy trzeba się czegoś nauczyć, na miejsce spotkań, rozmów, wymiany myśli oraz, co naprawdę istotne, dobrego odpoczynku i odświeżenia (a stres to coś, co medyków i studentów medycyny dotyczy szczególnie). Ponadto nasze – bibliotekarek i bibliotekarzy – uczestnictwo w spotkaniach pokazuje, że nie jesteśmy szarymi urzędnikami bez imion, ale osobami mającymi zainteresowania, przemyślenia i opinie, odczytanymi, otwartymi na

⁸ Barbara Piórkowska (komunikacja osobista, 13 września 2021 r.).

dialog. To ważne dla budowania nie tylko wizerunku naszego zawodu (wciąż mało docenianego, a często wyśmiewanego i bagatelizowanego), ale też naszego poczucia własnej wartości.

BIBLIOGRAPHY

1. Chymkowski R, Zasacka Z. Stan czytelnictwa w Polsce w 2020 roku. Warszawa: Biblioteka Narodowa; 2021.
2. Ingarden R. Formy poznawania dzieła literackiego. Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej. 1936;33(1/4):163-92.
3. refleksja [Internet]. Słownik języka polskiego PWN; [cited 20.09.2022.] Available from: <https://sjp.pwn.pl/sjp/refleksja;2573649.html>
4. Beck U. Społeczeństwo ryzyka : w drodze do innej nowoczesności. Warszawa: „Scholar”; 2002.
5. Hume D. Dialogi o religii naturalnej ; Naturalna historia religii : wraz z dodatkami. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe; 1962.
6. Žižek S. Pandemia! : Covid-19 trzęsie światem. Warszawa: Wydawnictwo Relacja; 2020.
7. Molicka M. Biblioterapia i bajkoterapia : rola literatury w procesie zmiany rozumienia świata społecznego i siebie. Poznań: Harbor Point Media Rodzina; 2011.

Justyna Trawińska

Main Library, Medical University of Gdańsk, Poland

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0656-0116>

Correspondence: justyna.trawinska@gumed.edu.pl

